

Комунальний заклад «Городнянський ліцей» Чернігівської обласної ради

Історичний конкурс учнівських молодіжних проєктів
«РАДЯНСЬКЕ МИНУЛЕ: (ПЕРЕ)ОСМИСЛЕННЯ ІСТОРІЇ»

Напрямок: релігія – опіум народу

**І горить і не згасає, сяє і ніколи
не згасне - неопалима купина...**

М.Городня, 2020 р.

Авторський колектив

**Городній Микола,
учень 8-А класу
КЗ «Городнянський
ліцей» Чернігівської
обласної ради.**

**Какадьор Михайло,
учень 8-А класу
КЗ «Городнянський
ліцей» Чернігівської
обласної ради.**

**Заяць Євгеній, учень
8-А класу
КЗ «Городнянський
ліцей» Чернігівської
обласної ради.**

**Коливан Анна
Іванівна, вчитель
історії
КЗ «Городнянський
ліцей»
Чернігівської
обласної ради.**

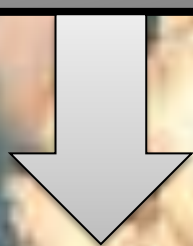
Чернігово – Сіверщина – земля храмів та духовних святинь православ'я

Поч. ХХ ст. – період церковної руїни...
Духовно-релігійне життя на Городнянщині
ледве жевріло.

«НОВОМУЧЕНИКИ» - так називали в Городні вірян
і паломників ХХ ст..^[8]

1. Церковне життя на Городнянщині в роки «безбожної п'ятирічки»

*1932 р.- проголошено
«безбожну п'ятирічку». [1]*

**До 1937 р. в СРСР мали бути ліквідовані всі
релігійні конфесії й різні зовнішні вияви
релігійності. [1]**

1.1 Василівська церква

Фото №1. Василівська церква, рік не відомий, фото взято з музею

1757 р. - церква Св. Василя перевезена Городнянськими козаками за дозволом духовенства з с. Хотуничі до м. Городні.

Церква Святого Василя – перша жертва «войовничого» атеїзму .

- За наказом виконкому міськради церкву закрили та перестали охороняти.
- Згодом пожежники поскидали хрести та покрівлю.
- Церкву розібрали, а з її матеріалів побудували лазню, яка проіснувала до 1950-х рр.
- Віруючі позабирали церковне майно, яке в 1935 році передали у Свято-Миколаївську церкву. [6]

**1935 р. – закриття
Василівської
церкви.[6]**

1.2 Храм Святої Трійці

1732 р. – побудована
церква Святої Трійці.

**Храм був розписаний
відомим художником
Г.А. Стеценком на
замовлення
К. Розумовського.**

Фото №2. Храм Святої Трійці

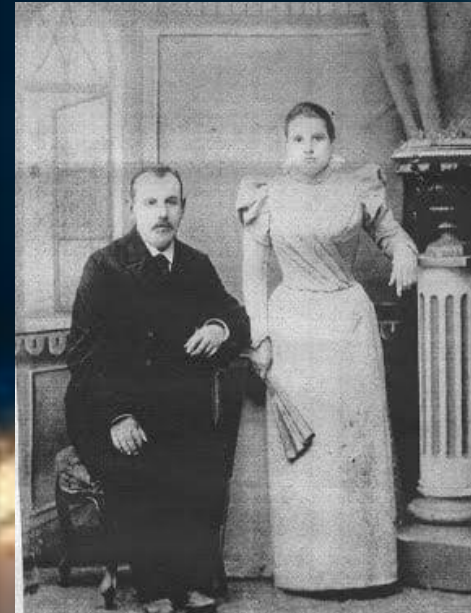

Фото №3. П.М. Писарев із дружиною

Найбільшим вкладником і будівником храму був тодішній міський голова Павло Миколайович Писарев. Свято-Троїцький собор став справжньою окрасою міста. У храмі зберігалися надруковані у Львові требник Петра Могили та Євангеліє 1605 року з написом: „Надано до церкви животворної Троїці від старожилів городянських: Авдія Васильовича та сина його Григорія – Дубовиків. Григорієм же Корнилійовим Дубовиком, сотником Городнянським, 1762 р. поновлено”. [5]

1936 рік – закриття Троїцької церкви.

Руйнування церкви було доручено:

- виконкому міськради;
- районному комбінату комунальних підприємств(керівником був І.Т. Шамрай);
- Городнянській пожежній частині(її на об'єкті представляв начальник Хрипівської пожежної команди Васильєв).[8]

До розбирання храму була залучена переважно молодь.[7]

Скидали хрести пожежники села Хрипівка під покровом травневої ночі. Хрест із церкви вдалося зірвати за допомогою каната тільки після декількох спроб.[8]

Один із найсумлінніших розбирачів храму П.Ющенко під час скидання хрестів упав і розбився . Городяни назвали цей випадок покаранням від Бога.[9]

Городнянці мовчки спостерігали, хрестились і плакали...

Городня Чернігів. губ. Церковь Св. Троицы.

Журналіст Седень О.І. у «Сіверянському літописі» пише:

«На місці храму в кінці 1970-х років почали будувати Будинок культури. Під час будівництва було виявлено фундамент церкви, а під ним і древні поховання священників. Земля з цих поховань разом із черепами та кістками вивозилася самоскидами, зокрема, на вулиці міста, у числі яких ті, що ведуть до міського кладовища. Будівельники, проводячи земельні роботи в напрямку вулиці Шевченка та річки Чибриж, постійно наштовхувалися на залишки поховання».

[3]

Фото №6. О.І.Седень ,1963 рік,

Фото №7. О.І.Седень ,1955 рік,

Церква, яка простояла більше 200 років , була зруйнована.

**Із церковної цегли виклали тротуари по вулиці Чорноуса.
Частину цегли використали для побудови приміщень ясел.[3]**

Фото №5. Троїцька церква

2. Городнянщина за часів Хрущовських гонінь на релігію

Закриття храмів і молитовних будинків – найбільш поширений метод боротьби з релігією в Україні за часів «відлиги».

Висунув ідею про те, щоб показати останнього попа по телевізору в 1980 р..[4]

1961 р. – М. Хрущов заявив, що будь-які витрати на реставрацію церков є розбазарюванням народних коштів.[4]

У Чернігівській області протягом 1960-1964 рр. було знято з реєстрації 188 релігійних громад.

Фото№8. М.С. Хрущов, перший секретар ЦК КПРС.

2.1 Свято-Миколаївська церква

Фото №9. Свято-Миколаївська церква.

1781 р. – побудована Свято-Миколаївська церква полковим суддею Авксентієм Понощатенком.[10]

1941 р. – німецькі загарбники дозволили на деякий час богослужіння, намагаючись привернути віруючих на свою сторону.[10]

Свято-Миколаївський храм єдиний у Городні зміг уникнути розправи в 20-50-х рр. . Але ненадовго...[10]

Влітку 1941-го року, а особливо 12 липня, у День Святих апостолів Петра і Павла тисячі городнянців отримали в цьому храмі благословення на fronti війни.[10]

19 січня 1942-го року, на свято Водохреща, німецьке командування перериває Хресний хід на р. Чибриж і забирає працездатних чоловіків та жінок для перевезення вантажів. Не допомогли й умовляння священника.[10]

А в самому храмі німці невдовзі облаштували конюшню. Боляче переживали віруючі таку наругу.[10]

Після вигнання Радянською армією загарбників Свято-Миколаївська церква почала своє відновлення. Прихожани позносили ікони, взяті на зберігання, приступили до ремонту церкви.

Однією з півчих церковного хору була тодішня телефоністка районного зв'язку В.І.Назимко.[10]

Фото №10. Півча
В.І. Назимко.

У храмі священника не було, але допоміг випадок. Одного разу на богослужіння прийшов агроном тодішньої контрольно-насіenneвої лабораторії В. Якуш. На диво, виявився недавнім випускником Московської Духовної Академії.

А потім прийшов регент І. Біленко і створив хор. У ньому співали В. Назимко, Є. Дворецька, Т. Шпунт та інші. [10]

Середина 40-их років - у храмі уже були два священнослужителі: отець Димитрій і отець Панфіл. Вони, як і В. Якуш, були випускниками духовних закладів.

Отець Панфіл з'явився в Городні восени 1942 року, вирвавшись із блокадного Ленінграду. Саме він був батюшкою в церкві в перші роки окупації. Після закриття храму фашистами переховувався в навклишніх селах, а потім у Седневі. Після смерті отця Панфіла та отця Димитрія на початку 50-их років у церкві залишився правити отець Василій.

Фото №11. Отець Мирон
Ковалівський

А потім знову настали сумні часи....

У Свято-Миколаївській церкві почалося непорозуміння, яке переросло в конфлікт зі священником М. Забіякіним. Цим конфліктом уміло скористалися владні особи міста. Вони умовили священника відмовитися від сану, і той погодився - перейшов працювати касиром районного комбінату комунальних підприємств.[10]

Фото№12. Після знесення Свято-Миколаївської церкви

1962 р.- церква Миколи Чудотворця була закрита, а її приміщення передане рембуддільниці.[10]

Приміщення церкви було занесене до реєстру архітектурних пам'яток XVIII ст..[10]

Але це не врятувало храм...

1963 р. – Свято-Миколаївську церкву розібрали за рішенням виконавчого комітету Городнянської міської ради (голова Волочок).[10]

Невеликий приход Свято-Миколаївської церкви перейшов у Хрипівську Свято-Преображенську церкву, таким чином, зберігши вірність православній вірі та кращим городнянським традиціям.[10]

1999 р.-Свято-Миколаївська церква отримала нове життя.^[10]

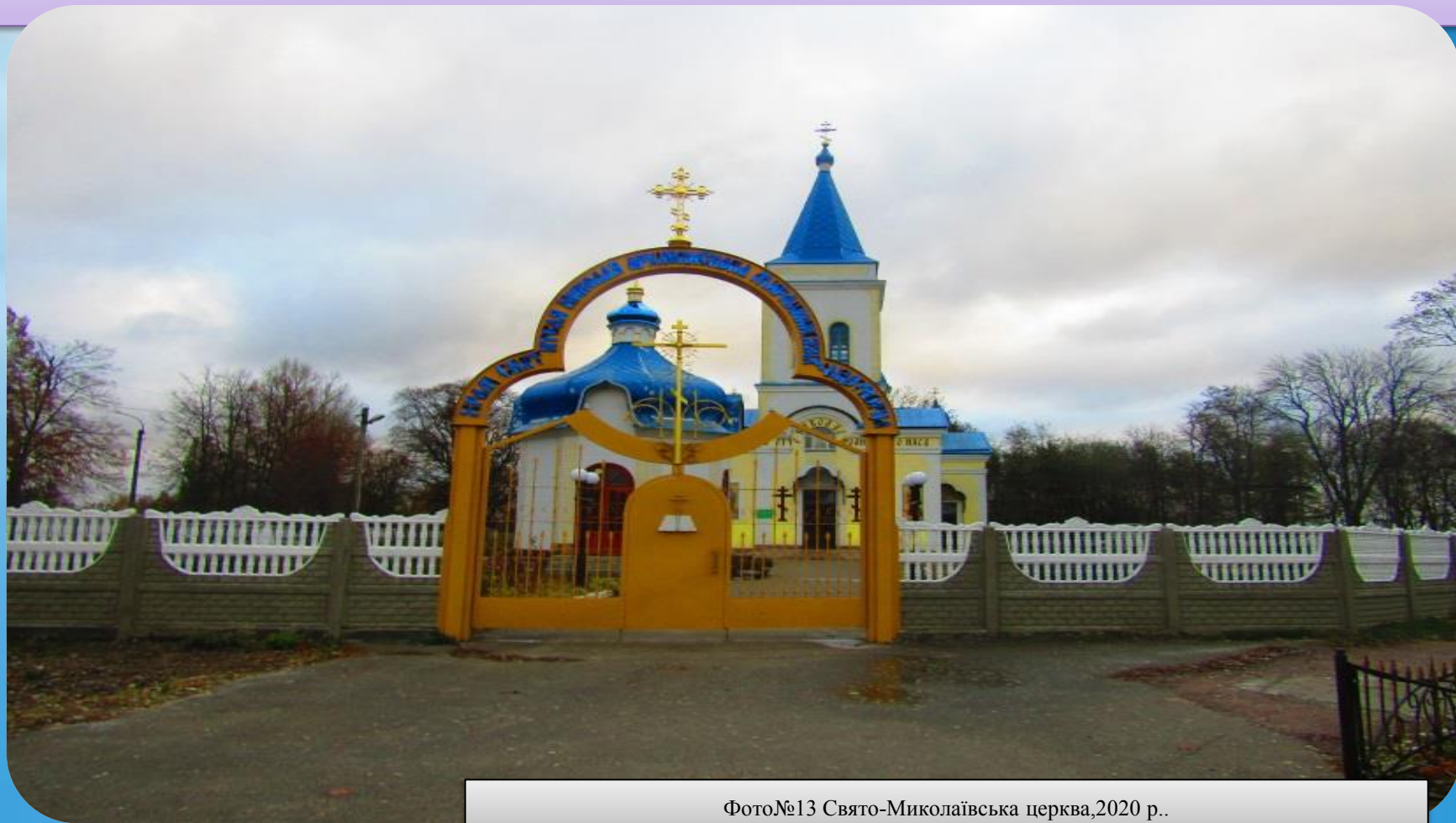

Фото №13 Свято-Миколаївська церква, 2020 р..

**Утілив у життя цей задум настоятель, протоієрей отець
Мирон Ковалівський.**

2.2 Хотівлянська МИХАЙЛІВСЬКА ЦЕРКВА

Фото №14. Шуляк М.А.,
старожителька с.Хотівлі

-Нас колись дідусь навчив: «Без Бога - ні до порога»., - каже Марія Андріївна.

-Кожен наш ранок і сніданок розпочинався із молитви. Я з Травневого в Хотівлю ходила до церкви. Це десь близько п'яти кілометрів. А у 1964 – 1967 роках, коли відбувалася руйнація церков, ми вже мешкали в Хотівлі. Тож я на власні очі бачила жахливе знущення над храмом.[11]

Зловісний 1964 р.

Анна Павлівна Ковальківська (20 жовтня 1887 - 23 травня 1964 рр. [2]) із роду священнослужителів, першою кинулася рятувати храм. Прибігла до церкви з кочергою та почала бити у дзвін щоб скликати людей.

Приїхала машина з партійними комуністами та почали виносити ікони. Люди позбігались, але завадити лиходіям не вдалося...[11]

Фото№15 Кургулькина хата.

Певну кількість ікон завезли в Кургулькину хату та у церкву с. Кузничі.[11]

Хотівляни змушені були створити імпровізовану церкву в хаті односельчанки М. Кургульки. Але у великі свята все ж відвідували церкву в с. Кузничі.[11]

Коли церкву було остаточно розкурочено, всі ікони звідти вивезено, там зробили приміщення для зберігання зерна. Згодом його розібрали, збудували з будматеріалів сільську раду, пошту та їдальню. [12]

«Увечері думаю - вийду, подивлюся, що робиться в селі. Підходжу до своєї загорожі і бачу: стоїть ікона. Може, хтось собі відклав, а, може, в метушні загубилася. Я перехрестилась, взяла ту іконку, загорнула в рушник і понесла додому. Так і зберігала до сьогоднішнього дня.» - каже бабуся М.І. Шуляк[11]

2016 р. - напередодні церковного свята Спаса у приміщенні сільської ради трапилася пожежа. Селяни в цьому вбачають своєрідне покарання за наругу над храмом Божим. Хотівляни почали зносити ікони у капличку, яка була збудована на місці колишньої церкви. [12]

Фото№16. Ікона, яку зберігала М.А.Шуляк

«Ось і дав Господь мені дочекатися, що нашу церкву відновили. І я повернула ікону туди, де її почесне місце – у храмі Божому,» - М.І. Шуляк [11]

Лютий 2020 р. – відкриття Михайлівської церкви в Хотівлі.

Фото №17. Отець Роман Кінік та Н.О.Харькова під час освячення Михайлівського храму.

Фото №18. Проведення освячення Михайлівського храму отцем Романом Кініком

Фото №19. Ікона, яка повернулася до свого храму

Фото №20. Проведення освячення Михайлівського храму отцем Романом Кіником

02.02.2020 р. . У Хотівлі відбулося освячення каплички на честь Архистратига Михаїла. Освячення проводив секретар Чернігівської єпархії, настоятель собору Великомучениці Катерини, отець Роман Кіник.

Після освячення над небом замайоріла яскрава веселка - це ніби знак для жителів села, що вони тепер під Божою опікою.

Фото №. 21. Веселка після освячення Михайлівської церкви, 02.02.2020 р.

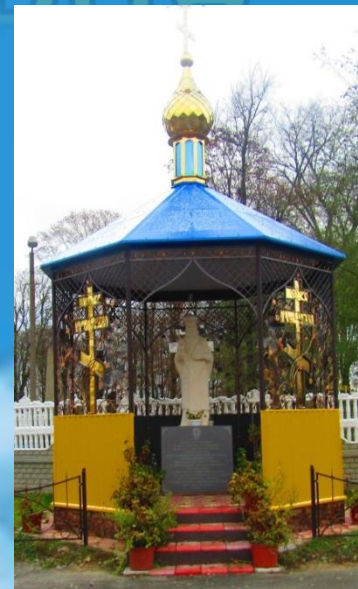
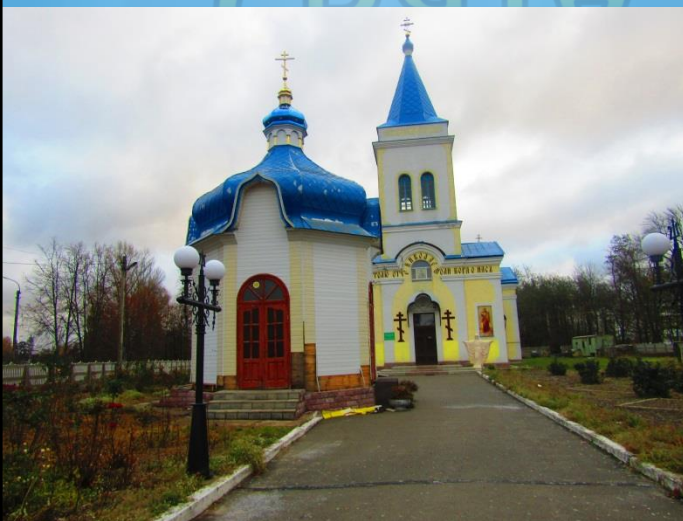

ВИСНОВОК

У кожної нації, у кожного народу, який населяє нашу землю, є своя культурна спадщина. Саме завдяки цьому жодна нація у всьому світі не схожа на іншу. Але для того, щоб мати своє обличчя, зберегти національну гідність, необхідно пам'ятати власну історію, зберегти ті пам'ятки культури, архітектури, мистецтва, що нагадують про неї. Адже наші пращури творили історію нашої країни, народу саме такою, якою вона є. І наш святий обов'язок – зберегти і шанувати пам'ять про неї.

**І ГОРИТЬ І НЕ ЗГАСАЄ, СЯЄ І
НІКОЛИ НЕ ЗГАСНЕ
НЕОПАЛИМА КУПИНА –
СВЯТА ПРАВОСЛАВНА
ВІРА.**

2020 р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

ДЖЕРЕЛА

1. Безбожна п'ятирічка [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B5%D0%B7%D0%B1%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%B0_%D0%BF%27%D1%8F%D1%82%D0%B8%D1%80%D1%96%D1%87%D0%BA%D0%B0

2. Ганна Павлівна Ковальківська [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://uk.rodovid.org/wk/%D0%97%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81:877638>

3. О.І. Седень Городнянський літопис// Розділ 16.Обитель віри православної [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://drive.google.com/file/d/1wR3lkYSyhQ1nAeCr0SA1Xmlb_V3bw-10/view

4. Хрущовська антирелігійна кампанія [Електронний ресурс]. – Режим

доступу:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D1%80%D1%83%D1%89%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0_%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B3%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0_%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%8F

ЛІТЕРАТУРА

5. П. Д. Шаповал Неопалима купина – наша слава Городня / Ред. кол.: П. Д. Шаповал, С. О. Закусило, Н. О. Авер'янова, Л. М. Якубенко. – Чернігів: Видавець Лозовий В. М., 2014. – 456 с.

УСНІ СВІДЧЕННЯ

6. Усні свідчення Зеленої Надії Семенівни, 1925 року народження, жительки м.Городня Городнянського району Чернігівської області.

7. Усні свідчення Шанойло Віри Степанівни, 1930 року народження, жительки м.Городня Городнянського району Чернігівської області.

8. Усні свідчення Івасенко Івана Петровича, 1924 року народження, жителя м.Городня Городнянського району Чернігівської області.

9. Усні свідчення Шарапатого Петра Васильовича, 1927 року народження, жителя м.Городня Городнянського району Чернігівської області.

10. Усні свідчення Ковалівського Мирона, 1956 року народження, жителя м.Городня Городнянського району Чернігівської області.

11. Усні свідчення Шуляк Марії Андріївни, 1935 року народження, жительки с.Хотівля Городнянського району Чернігівської області.

12. Усні свідчення Харькової Надії Олександрівни, 1967 року народження, жительки с.Хотівля Городнянського району Чернігівської області.

Дякуємо
за увагу!